

співтовариств по горизонталі. Мережеві горизонтальні зв'язки стають самодостатніми, причому «мережі» виникають на всіх рівнях, що призводить до різкого зниження вертикальних процесів у політиці, економіці та культурі.

Таким чином можна стверджувати, що соціальне управління в умовах постмодерну повинно враховувати своєрідність сучасного культурно – історичного глобалістичного контексту.

Лавринович Олена Анатоліївна

*Кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії та педагогіки
Національного транспортного університету
м. Київ*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСЛАМОЗНАВЧОЇ ШКОЛИ

Дослідження ісламу в усій множині його смислів і проявів – це завдання, до якого тільки приступила вітчизняна релігієзнавча спільнота. Мусимо визнати, що в Україні ніколи не панували часи, аж надто сприятливі для ісламознавчих розвідок. Поодинокі студії видатних арабістів і сходознавців кінця ХІХ ст. згодом поступилися місцем ідеологічно конформістським працям радянської доби, а внутрішня політика радянського уряду, спрямована на знищення ісламської культури, опосередковано вплинула на напрям та інтенсивність сходознавчих досліджень в подальшому. Не дивно, що протягом останніх десятиліть (аж до кінця ХХ ст.) ісламознавчий сектор в українській науці презентували лічені постаті. Ситуація почала змінюватися на краще лише в роки незалежного буття України із відродженням ісламу в АР Крим та долученням країни до глобальних світових процесів. Актуалізація ісламознавчих розвідок у вітчизняному релігієзнавстві зумовила проблему становлення та розвитку національної школи ісламознавства. В цьому зв'язку уявляється важливим узагальнити доробок у цій сфері.

Першим, хто намагався втілити в життя проект створення вітчизняного сходознавчого центру та визнання сходознавства як окремого наукового напрямку на державному рівні, був видатний український вчений Агатангел Кримський (1871-1942 рр). Проте політичні реалії не дали змоги реалізувати намічене повною мірою. Вченим зроблено непересічний внесок у розвиток наукового дослідження першоджерел та еволюції головних релігійно-філософських течій ісламу, а в його творах, які не втратили наукового значення

дотепер, визначені важливі орієнтири подальших досліджень ісламської традиції.

Попри строкату картину ісламознавчих розвідок та за відсутності потужного ісламознавчого тренду в українській науці, сьогодні все-ж таки, вимальовуються риси, які дозволяють визначити характерні ознаки національної школи. Насамперед, хотілося б відзначити об'єктивність та коректність викладання фактичного матеріалу науковцями, всебічний аналіз поставленої проблеми, критичне опрацювання та осмислення кола джерел з обраної проблематики, використання ефективних методів дослідження.

За часи незалежності українськими дослідниками був зроблений вагомий внесок у вивчення процесу інституалізації та функціонування мусульманської умми на українських теренах. Видруковується ціла низка праць, що містять чималий емпіричний матеріал та перші аналітичні розвідки з питань буття ісламу в нових українських реаліях. Йдеться про праці О. Богомолова, О. Бойцової, А. Булатова, Ю. Гранат, В. Григор'янця, С. Данилова, Р. Джангужина, С. Здіорука, М. Кирюшка, В. Лубського, Е. Муратової, М. Рибачука, О. Сагана тощо.

Сьогодні вузькоспеціальні дослідження, які ледве встигали зафіксувати динамічні зміни в релігійному й етнопонаціональному житті, поступилися місцем широким тематичним науковим збірникам та ґрунтовним працям монографічного характеру. До справи концептуалізації широкого спектру ісламознавчих проблем долучилися знані релігієзнавці та сходознавці, в тому числі: А. Арістова, М. Бабій, А. Колодний, М. Кирюшко, В. Лубський та М. Лубська, О. Саган, О. Ярош, а також молоді науковці Т. Хазир-Огли, Д. Брильов, М. Якубович, Д. Шестопаець та ін.

Показово, що чимдалі зростає частка ісламознавчих публікацій серед видруків офіційних науково-дослідних установ. В останні роки у середовищі українських науковців створюються спеціалізовані наукові колективи – центри ісламознавства або науково-дослідні групи з ісламознавства, що свідчить про вивищення наукових розвідок на інституційний рівень.